

ZBORNICA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

28. april - Svetovni dan varnosti in zdravja pri delu

Mednarodna organizacija dela (ILO) je v letu 2003 razglasila 28. april za Svetovni dan varnosti in zdravja pri delu. Namen obeleženja tega dne je osredotočiti pozornost svetovne javnosti na obseg problema varnosti in zdravja pri delu ter po drugi strani spodbuditi ustvarjanje varnostne in zdravstvene kulture, ki bo trajno zmanjševala število z delom povezanih nezgod in bolezni. Mednarodna konferenca svobodnih sindikatov (ICFTU) pa je v letu 1996 uvedla 28. april tudi kot svetovni dan spomina na umrle in poškodovane delavce. Hkrati pa naj bo ta dan tudi opomin vsem, da vsako delo predstavlja neko stopnjo tveganja, ki pa se z izvajanjem preventivnih varnostnih ukrepov lahko odpravi ali zmanjša tveganje na sprejemljivo raven. Potrebno je vedeti, da so običajno delovne nezgode predvidljiva posledica naših dejanj in obnašanja pri delu. Pomembno je poudariti, da mora biti na delovnem mestu poskrbljeno za varnost in zdravje. Vsi zaposleni imamo temeljno dolžnost spoštovati dogovorjena pravila varnosti in zdravja pri delu in izvajati preventivne ukrepe. Vsak je najprej sam odgovoren za lastno varnost. Posledice nezgod so vedno nezaželene in pomenijo motnjo v delovnem procesu in povzročijo škodo pri posamezniku, podjetju in družbi. Varnost in zdravje pri delu sta pomembni vrednoti za posameznika in podjetje. Zagotovitev varnega in zdravega delovnega mesta je prvi pogoj uspešnost posameznika in podjetja. Varnost in zdravje pri delu sta sestavna dela konkurenčne prednosti podjetja.

Zbornica varnosti in zdravja pri delu, Dimičeva ul. 13, 1000 Ljubljana

+386 (0)1 430 32 56 +386 (0)1 430 32 57 info@zbornica-vzd.si www.zbornica-vzd.si

**Letošnja kampanja poteka pod sloganom:
IZBOLJŠANJE VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU MLADIH DELAVCEV**

Svetovni dan varnosti in zdravja pri delu se letos osredotoča na izboljšanje varnosti in zdravja mladih delavcev ter je del skupne kampanje s Svetovnim dnevom proti delu otrok leta 2018 (12. junij), ki bo obravnaval nevarno otroško delo. Po Singapurskem svetovnem kongresu o varnosti in zdravju pri delu ter delovnem kongresu SafeYouth@Work in 4. svetovni konferenci o trajnem izkoreninjenju otroškega dela bo kampanja temeljila na dolgoletnem prizadevanju, da bi se osredotočili na ustvarjanje prihodnjih generacij varnih in zdravih delavcev, zmanjšanje pogostosti poklicnih poškodb in bolezni med mladimi delavci in zmanjševanje števila otrok, ki opravljajo nevarna dela.

Mladi delavci predstavljajo več kot 15 odstotkov svetovne delovne sile kar pomeni 541 milijonov delavcev in od teh 37 milijonov otrok, to je delavcev v starosti pod 18 let. Po podatkih Eurostata je pogostost nezgod pri delu v EU med mladimi delavci, starimi od 18 do 24 let, za več kot 40 % večja kot v drugih starostnih skupinah.

Kaj je definicija mladih delavcev?

Združeni narodi opredeljujejo kot mlade delavce kot kategorija delavcev med 15. in 24. letom starosti in jo sestavljata 2 skupini, in sicer:

- Mladi delavci, ki presegajo najnižjo starost (15 let) vendar mlajši od 18 let. Štejejo za otroke in jih pogosto varujejo posebne omejitve glede vrst dela, ki ga lahko opravljajo, nevarnosti katerim so lahko izpostavljeni in delovni čas. Te omejitve so namenjene varovanju zdravja in varnosti ter zmanjšanju tveganja za nastanek poškodb pri delu otrok.
- Mladi delavci stari od 18 do 24 let. Obravnavani so sicer kot odrasli in so zajeti v splošnih zakonih in predpisih o zaposlovanju in delovnih pogojih ter zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu. Kljub relativnemu pomanjkanju delovnih izkušenj, nenehnemu duševnemu in fizičnem razvoju ter njihovi ranljivosti za nastanek posledic delovnega mesta, so lahko zakonito zaposleni na skoraj vsakem delovnem mestu brez omejitev vrste opravil in ur izvajanja dela. Mladi delavci so bolj dovzetni za poklicne bolezni posebno še pred nevarnimi kemikalijami.

OSHA kot razloge za pogoste nezgode pri delu med mladimi navaja:

- njihovo slabo usposobljenost za varno opravljanje delovnih nalog;
- neizkušnost mladih, ki se ne zavedajo tveganj, ki so jim izpostavljeni;
- nepoznavanje dolžnosti delodajalca na področju zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu;
- nepoznavanje pravic in dolžnosti delavca;
- nizko zavest o pomembnosti varnosti in zdravja pri delu;
- vrsto del in delovne razmere, v katerih delajo mladi;
- nezrelost mladih delavcev.

Da bi mladim omogočili varen začetek poklicne poti, jim je treba že med odraščanjem privzgojiti kulturo preventive. Že majhne otroke je treba poučiti o nevarnostih, ki nanje prežijo doma, v šoli, pri igri, da bodo znali poskrbeti za lastno varnost, in da se bodo zavedali kdaj ogrožajo varnost drugih ljudi. Z odraščanjem se mora otrokovo znanje o ocenjevanju in upravljanju tveganj v okolici poglobljati in nadgrajevati. Usposobiti jih je treba, da bodo znali prepoznati potencialne nevarnosti, in da se bodo nanje znali pravilno odzvati. Posebno pozornost je treba nameniti ozaveščanju otrok in mladine o odgovornem ravnanju s kemikalijami, saj imajo lahko te v danih okoliščinah neželene posledice.

Posledice slabega upravljanja varnosti in zdravja pri delu

Vsako leto zaradi slabega upravljanja varnosti in zdravja pri delu na svetu umre 2,3 milijonov delavcev. Od tega jih 350.000 (15%) umre zaradi poškodb pri delu in 1.950.000 (85%) zaradi bolezni povezanih z delom.

V EU pa vsako leto zaradi dela izgubi življenje 167.000 delavcev, od teh 7.200 (4,5%) delavcev umre zaradi poškodb pri delu, 159.500 (95,5%) delavcev pa umre zaradi bolezni povezanih z delom. V Sloveniji je bilo v letu 2017 17 delovnih nezgod s smrtnim izidom, leta 2016 pa 15. V lanskem letu se je po podatkih IRSD pri delu poškodovalo 9.289 delavcev katerih poškodbe so zahtevale več kot 3 dni bolniške odsotnosti, od teh delovnih nezgod je bilo 458 težjih nezgod. Leta 2016 pa se je pri delu poškodovalo 8.718 delavcev katerih poškodbe so zahtevale več kot 3 dni bolniške odsotnosti in od teh je bilo 446 težjih negod pri delu. Iz podatkov je torej razvidno da se je število delovnih nezgod s poškodbami pri delu v zadnjem letu povečalo. Žal pa v Sloveniji zaradi neurejenega sistema priznavanja poklicnih bolezni ne razpolagamo s podatki koliko delavcev je zaradi bolezni v zvezi z delom zbolelo ali celo izgubilo življenje.

Vseh smrtnih, težjih in lažjih poškodb nezgod pri opravljanju dela pa je več, ker je k tej številki potrebno dodati še smrtne nezgode iz tako imenovanih neformalnih gospodarstev in sive ekonomije. Poškodbe pri delu in bolezni povezane z delom povzročijo posameznikom in njihovim družinam veliko trpljenja in spremenijo kvaliteto življenja poleg tega pa predstavljajo veliko obremenitev gospodarstva in celotne družbe. Ocenjeni stroški zaradi slabih praks upravljanja varnosti in zdravja pri delu so v povprečju na okoli 4 % BDP.

Hkrati pa je to tudi prispevek k izvajanju Agende za trajnostni razvoj do leta 2030 – Spremenimo svet, ki jo 25. septembra 2015 sprejela Organizacija združenih narodov in zajema globalni akcijski načrt s konkretnimi cilji odpraviti revščino, ščiti planet in zagotoviti blaginjo za vse. Agenda vsebuje 17 splošnih in 169 konkretnih ciljev. Splošni cilj 8. Spodbujati trajnostno, vključujočo in vzdržno gospodarsko rast, polno in produktivno zaposlenost ter dostojno delo za vse. V konkretnem cilju 8.8. pa se Agenda osredotoča na varstvo pravic delavcev in spodbujanju varnega dela in varnega delovnega okolja za vse delavce, vključno z delavci migranti, zlasti migrantk in tistimi, ki so v negotovih oblikah zaposlitve. Od držav se tudi zahteva, da poročajo o stopnji pogostosti poškodb s smrtnim izidom in drugih poškodb pri delu po spolu in statusu migranta.

Nacionalna kultura varnosti in zdravja pri delu je tista v kateri se spoštuje pravica do varnega in zdravega delovnega okolja na vseh ravneh, kjer vlade, delodajalci in delavci aktivno sodelujejo pri zagotavljanju varnega in zdravega delovnega okolja preko sistema opredeljenih pravic, odgovornosti in dolžnosti in kjer vodenje proaktivne varnosti najvišja prioriteta.

V Resoluciji o nacionalnem programu varnosti in zdravja pri delu za obdobje 2018-2027, ki jo je Državni zbor na 39. seji dne 27. marca 2018 sprejel, je opredeljena sledeča vizija:

»Varnost in zdravje ter dobro počutje pri delu so najvišja prioriteta v delovnem okolju in temelj trajne poslovne uspešnosti.

Učinkovito zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu brez nezgod pri delu, poklicnih bolezni in bolezni, povezanih z delom, je nacionalni interes in interes delavcev ter obveza delodajalcev.

Prizadevanje za dvig ravni kulture preventive v delovnem okolju mora postati skupna zaveza Vlade Republike Slovenije, socialnih partnerjev, podjetij in delavcev.«

Da dosežemo visoko raven varnosti in zdravja pri delu v RS mora sleherni delodajalec vgraditi upravljanje varnosti in zdravja pri delu kot najvišjo prioriteto. To je dobro za posel in dobro za ljudi.

Varnost in zdravje pri delu sta najpomembnejši pomembni vrednoti za posameznika in delodajalca in družbo. Zagotovitev varnega in zdravega delovnega mesta je prvi pogoj uspešnost posameznika in delodajalca. Varnost in zdravje pri delu sta sestavna dela konkurenčne prednosti delodajalca. Pomembno je vedeti in se zavedati: Vsaka delovna nezgoda je ena preveč!

Predsednik Zbornice Varnosti in zdravja pri delu
Janez Fabijan